

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра обліку та аудиту

Рибка Людмила Петрівна

Реферат
кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ЗАРОБІТНОЮ ПЛАТОЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ОПОДАТКУВАННЯ (ЗА ДАНИМИ ПІДПРИЄМСТВА «XXX»)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(освітня програма «Облік і оподаткування»)

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент
Бірченко Наталія Олександрівна

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Для управління господарською діяльністю, зокрема операціями, пов'язаними з оплатою праці на підприємствах, необхідний постійний, абсолютно обґрунтований, юридично підтверджуючий бухгалтерський облік цих операцій на підставі достовірних даних первинної документації.

Організація обліку на будь-якому підприємстві розпочинається з детального дослідження, вивчення та оцінки характеру і специфіки галузі, а саме господарської діяльності, управління та контролю на підприємстві. Таку інформацію повинен забезпечити бухгалтерський облік.

Створення ефективної системи і методики ведення обліку розрахунків з оплати праці є основним завданням головного бухгалтера на кожному підприємстві. Облік розрахунків за виплатами працівникам є однією найважливіших і складних ділянок роботи, що потребує точних та оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат.

Облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні проблеми питання організації обліку операцій з розрахунків із оплати праці на підприємстві розглядали у своїх працях видатні науковці: Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлюк, С.І. Івахненко, Т.Г. Маренич, Т.Г. Мельник, Г.В. Нашкерська, Н.В. Овсюк, М.Ф. Огійчук, Н.В. Потриваєва, М.С. Пушкар, Н.М. Ткаченко, П.Я. Хомин, Н.В. Шульга та ін. Проте, незважаючи на значні досягнення науковців, окремі аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою залишаються дискусійними, потребують подальших наукових досліджень і розробок у напрямі їх удосконалення.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою в сільськогосподарських підприємствах.

Мета кваліфікаційної роботи обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити економічний зміст, форми, види і системи оплати праці;
- з'ясувати склад фонду оплати праці;
- проаналізувати основні показники фінансового стану Підприємство «XXX»;
- охарактеризувати первинний, аналітичний і синтетичний облік розрахунків за виплатами працівникам в Підприємство «XXX»;

- обґрунтувати напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою в сільськогосподарських підприємствах.

Об'єктом дослідження є господарські операції з обліку розрахунків за виплатами працівникам в сільськогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й організаційні аспекти обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам.

Методи дослідження. З метою вирішення поставлених у роботі завдань дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових методів і емпіричних методичних прийомів економічної науки. При дослідженні теоретичних засад обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам використовувалися прийоми абстрактно-логічного методу (аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія і зіставлення). В аналітичних дослідженнях застосовувалися методи порівняння, графічного зображення, табличного подання, групування. При розробці пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту адміністративних витрат використовувалися методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрагування.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-законодавчі акти України, літературні джерела, первинні документи, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова та статистична звітність Підприємство «XXX».

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною завершеною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення поставленого завдання.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 2 наукові праці загальним обсягом 0,3 д. а.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку літератури та додатків. Вона виконана на 72 сторінках комп'ютерного тексту, містить 14 таблиць та 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 118 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Основні положення обліку розрахунків за виплатами працівникам» розглянуто економічний зміст оплати праці та завдання її обліку; форми, види і системи оплати праці; склад фонду оплати праці.

У другому розділі «Стан обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою» розкрито організаційно-економічну характеристику підприємства, первинний, синтетичний і аналітичний облік розрахунків за виплатами працівникам; порядок нарахування оплати праці, види утримань з неї.

У третьому розділі «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою» розкрито: удосконалення обліку праці та її оплати; аудит розрахунків за виплатами працівникам як елемент управління підприємством; аудит в умовах комп'ютерних технологій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою. Висновки і пропозиції, сформовані на основі результатів дослідження, полягають у наступному:

1. З'ясовано, що П(С)БО 26 «Виплати працівникам» має велике значення для втілення нових соціальних програм, зокрема пенсійних планів з визначеною виплатою, системи заохочень для системи матеріального стимулювання працівників, створює об'єктивне підґрунтя для розширення спектра традиційних для вітчизняних підприємств видів виплат працівникам, а тому, сприяє залученню інвестицій та розвитку економіки в цілому. Разом з тим, досі залишаються неузгодженими окремі елементи виплат працівникам з їх міжнародними аналогами, недостатньою залишається аналітичність виплат працівникам, велика кількість питань щодо можливості запровадження тих чи інших виплат працівникам жорстко регламентована законодавством. Тому ми пропонуємо синхронізувати виплати П(С)БО 26 «Виплати працівникам» шляхом приведення їх у відповідність до МСБО 19 «Виплати працівникам».

2. Проведено оцінку основних економічних та фінансових показників Підприємство «ХХХ». В 2019 році підприємство спеціалізувалося на вирощуванні соняшника та зернових культур, питома вага яких в структурі товарної продукції склала відповідно 32,95 % та 26,25 %, а також на виробництві продукції борошномельно-круп'яної промисловості, питома вага якої в структурі товарної продукції склала 23,29 %. Валова продукція в постійних цінах в 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 2,1 % і склала 53816,2 тис. грн., товарна продукція за аналогічний період – зменшилася на 19,2 % і склала 119246,0 тис. грн. Площа сільськогосподарських угідь за 2017-2019 роки зменшилася на 20,3 % і склала 4790,3 га.

Середньооблікова чисельність працівників в 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 23,7 % і склала 158 чол., середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 11,6 % і становила 79839,5 тис. грн., середньорічна вартість оборотних активів збільшилася на 40,6 % і склала 180922,0 тис. грн. В 2019 році збиток становив 45144,0 тис. грн. Рівень збитковості підприємства в 2019 році склав 6,2 %. Отже, підприємство має звужений тип відтворення.

3. Підприємство «ХХХ» неліквідне та неплатоспроможне підприємство, так як всі показники не відповідають значенням, що рекомендуються. Підприємство не має достатньо оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань.

4. Оборотність активів (коефіцієнт ресурсовіддачі) в Підприємство «ХХХ» в 2019 році склав 0,43, що на 0,15 менше, ніж в 2017 році. Фондовіддача в 2019 р. складає 1,49, що на 0,14 менше в порівнянні з 2017 роком. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на 0,49 і склав

0,66.. Період погашення кредиторської заборгованості, днів в 2019 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 98 днів і склав 196 днів. За системою показників ділової активності підприємства можна зробити висновок, що ділова активність знижується.

5. В 2019 році Підприємство «ХХХ» отримало збиток від реалізації продукції в розмірі – 7903,0 тис. грн. При цьому рівень збитковості реалізованої продукції склав 6,6 %. Збитковість витрат на реалізацію продукції (збитковість підприємства) в 2019 році склала 6,2%. Такі зміни характеризують зниження ефективності діяльності підприємства.

6. Підприємство у 2017 році отримало у результаті господарської діяльності (всіх видів) від'ємне значення чистого руху грошових коштів. У 2018 році чистий грошових коштів позитивний – 178,0 тис. грн, а вже у 2019 році знову від'ємне значення чистого руху грошових коштів 187,0 тис. грн., що навіть перевищило минулорічне позитивне значення чистого руху коштів.

7. Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності у звітному році в порівнянні з попереднім зріс на 46521,0 тис. грн, або у 3,3 рази. Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності у звітному році в порівнянні з попереднім зріс на 1815 тис. грн, або на 100,1 %. В 2019 році мало місце суттєве збільшення відтоку, пов'язаного з фінансовою діяльністю на 48701, 0 тис. грн, що у 3,3 разів перевершувало надходження у попередньому році. Недостатність надходжень грошових засобів для покриття потреб підприємства зумовлює їх дефіцит.

8. Документальним відображенням формування облікової політики є Наказ про облікову політику. Для ведення бухгалтерського обліку в Підприємство «ХХХ» створено бухгалтерську службу. Для зручності ведення облікового процесу на підприємстві використовується автоматизована форма обліку на основі програми «1С: Бухгалтерія 7.7». Це забезпечує високий рівень організації праці бухгалтерів; підвищує оперативність, точність та аналітичність облікової інформації; сприяє прискоренню документообігу та складання звітності.

9. Вивчення методики первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівниками за даними Підприємство «ХХХ» дало змогу виявити недоліки з цієї ділянки роботи бухгалтерської служби, які стосуються відсутності окремих групувальних та зведених відомостей з обліку праці та її оплати працівників структурних підрозділі підприємства, що не дає змоги забезпечити належний рівень аналітичності інформації для керівництва. Також окремі кореспонденції не відповідають Інструкції про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку тощо. Причиною таких недоліків, як показав детальний аналіз, в першу чергу, є відсутність чітко прописаних процедур обліку розрахунків за виплатами працівникам у Наказі про облікову політику.

10. За результатами дослідження встановлено, що з метою удосконалення моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам доцільно ввести наступні субрахунки до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»:

- 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- 6611 «Основна заробітна плата»;
- 6612 «Виплати при звільненні»;
- 6613 «Виплати після закінчення трудової діяльності»;
- 6614 «Розрахунки за виплатою відпускних»;
- 662 «Розрахунки з депонентами»;
- 663 «Розрахунки за іншими виплатами»;
- 664 «Розрахунки за виплатами заробітної плати в натуральній формі».

Використання в практичній діяльності запропонованої моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам дозволить удосконалити методику обліку розрахунків за виплатами працівникам; посилити інформаційну, контрольну й управлінську функції; систематизувати нарахування, облік та видачу виплат працівникам; розширити можливості використання облікової інформації в управлінні; підвищити ефективність взаємодії різних користувачів інформації та ефективність аналітичної роботи.

11. Аналіз організації бухгалтерського обліку Підприємство «ХХХ» дав змогу встановити, що на підприємстві для обліку розрахунків за виплатами працівникам використовуються тільки субрахунки 661 «Розрахунки за заробітною платою» та 662 «Розрахунки з депонентами». При цьому облік допомоги по тимчасовій непрацездатності в Підприємство «ХХХ» здійснюється на субрахунку 661, що є методично невірне.

Згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, облік розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці, зокрема допомога по частковому безробіттю, допомога по тимчасовій непрацездатності повинен здійснюватися на субрахунку 663 «Розрахунки за іншими виплатами».

12. Підприємство «ХХХ» виплачує заробітну плату своїм працівникам через касу. Пропонуємо заробітну плату працівників перераховувати на їх персональні карткові рахунки в банку.

Запровадження зарплатного проекту в Підприємство «ХХХ» буде мати свої переваги:

- спрощення процедури виплати заробітної плати;
- скорочення витрат, пов'язаних з інкасацією (отриманням, зберіганням, транспортуванням) готівкових грошових коштів;
- можливість виплати заробітної плати працівникам у разі відсутності працівника з будь-якої причини (тимчасова непрацездатність, робота в іншому населеному пункті, відпустка, відрядження тощо) і відповідно відсутність необхідності депонування заробітної плати та зберігання готівкових коштів у касі підприємства.

Вказані шляхи покращення обліку праці та її оплати сприятимуть більш ефективній організації облікових процесів в Підприємство «ХХХ».

13. Визначено функціональну спрямованість аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Обґрунтовано основне завдання аудиту, що полягає в контролі за системою бухгалтерського обліку та фінансово-господарською

діяльністю суб'єкта господарювання і виявленні резервів ефективного та раціонального використання ресурсів. На підставі проведеного дослідження мети, завдань та об'єктів аудиту розрахунків за виплатами працівникам визначена послідовність дій аудитора на кожній зі стадій аудиту, яка знайшла своє відображення у програмі, та запропоновані до практичного використання робочі документи аудитора.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Рибка Л.П., Корсун І.Б., Пилипчук І.В. Сутність та значення облікової політики підприємства. *Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства*: збірник наукових праць. Харків: ХНТУСГ, 2020, № 3. С. 116-119.

2. Рибка Л.П., Заглада К.А., Борзенко І.А. Обліково-аналітичне забезпечення в системі управління підприємством. *Актуальні проблеми розвитку сучасної науки*: матеріали XV всеукр. наук-практ. конф., (м. Полтава, 21 травня 2020 р.). Полтава: Видавець Шевченко Р.В., 2020. С. 150-152.

АНОТАЦІЯ

Рибка Л.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління заробітною платою в сучасних умовах оподаткування (за даними Підприємство «XXX»). – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеню вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2019 р.

Кваліфікаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою в сільськогосподарських підприємствах.

Розкрито загальні положення обліку розрахунків за виплатами працівникам. Висвітлено економічний зміст оплати праці та завдання її обліку з врахуванням положення, що саме в оплаті праці відбиваються різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин.

Розраховані показники організаційно-виробничої характеристики та фінансового стану Підприємство «XXX». Розкрито стан обліково-аналітичного забезпечення управління заробітною платою на підприємстві, що досліджується, та здійснено порівняння з нормативними методичними положеннями.

Удосконалено аналітичний облік праці та її оплати за рахунок виділення чотирьох субрахунків до рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»

з метою узгодження даних про виплати працівникам з вимогами положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що дасть змогу більш раціонально структурувати облік праці та оплати працівникам підприємства.

Визначено функціональну спрямованість аудиту розрахунків за виплатами працівникам. На підставі проведеного дослідження мети, завдань та об'єктів аудиту розрахунків за виплатами працівникам визначена послідовність дій аудитора на кожній зі стадій аудиту, яка знайшла своє відображення у програмі, та запропоновані до практичного використання робочі документи аудитора.

Ключові слова: оплата праці, обліково-аналітичне забезпечення, облік, заробітна плата, розрахунки за виплатами працівникам, форми оплати праці, аудит розрахунків за виплатами працівникам.

SUMMARY

Rybka L.P. Accounting and analytical support of wage management in modern tax conditions (according to the data of PJSC «XXX»). – Manuscript.

Qualification work for the Bachelor's degree in specialty 071 «Accounting and taxation». – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2020.

Qualification work is devoted to the substantiation of theoretical and practical recommendations for improving the accounting and analytical support of wage management in agricultural enterprises.

The general provisions of accounting for payments to employees are disclosed. The economic content of wages and the task of its accounting are covered, taking into account the fact that it is in wages that the diverse interests of the parties to social and labor relations are reflected.

Indicators of organizational and production characteristics and financial condition of PJSC «XXX». The state of accounting and analytical support of wage management at the enterprise under study is revealed, and a comparison with normative methodical provisions is made.

Analytical accounting of labor and its payment has been improved by allocating four sub-accounts to account 66 «Calculations for employee benefits» in order to reconcile data on employee benefits with the requirements of accounting regulations (standards), which will allow more rational structuring of labor accounting and payments to employees.

The functional orientation of the audit of payments to employees is determined. Based on the study of the purpose, objectives and objects of the audit of payments to employees determined the sequence of actions of the auditor at each stage of the audit, which is reflected in the program, and proposed for practical use of the auditor's working papers.

Key words: remuneration of labor, accounting and analytical support, accounting, wages, calculations of payments to employees, forms of remuneration, audit of calculations of payments to employees.